

บทคัดย่อ

รูปแบบการจัดการแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของ ผู้สูงอายุ บ้านโพน อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม

โครงการวิจัยรูปแบบการจัดการแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุบ้านโพน อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคามมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย 1. ศึกษาทำความเข้าใจวิถีชีวิตของผู้สูงอายุในบริบทของคนอีสาน การรับรู้ต่อคำว่าผู้สูงอายุ คุณค่าในตัวเองและบทบาทที่เปลี่ยนไป 2. ประเมินสถานการณ์ สภาพปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุของบ้านโพน 3. เพื่อวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในบริบทของชุมชนชนบท 4. เพื่อค้นหาภูมิปัญญาดั้งเดิมในการจัดการดูแลผู้สูงอายุของบ้านโพนทอง 5. เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพและบทบาทของภาคีเครือข่ายในการจัดการดูแลผู้สูงอายุของ ตัวผู้สูงอายุเอง ผู้ดูแล ชุมชน ผู้นำชุมชน และ ภาคีเครือข่าย 6. เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการอย่างมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการดูแลสุขภาวะของผู้สูงอายุในชุมชน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่แบบสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) และสัมภาษณ์แบบกลุ่ม (group interview) การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาพบว่า สถานการณ์ปัญหาของผู้สูงอายุในปัจจุบันคือผู้สูงอายุในชุมชนมีการศึกษาน้อย ส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนหนังสือ หรือจบการศึกษาในระดับประถมศึกษา เนื่องจากยังไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการศึกษา ผู้สูงอายุสุขภาพร่างกายไม่แข็งแรงมีโรคประจำตัว ผู้สูงอายุประสบปัญหาหนี้สินทั้งที่เป็นของตนเองและลูกหลานสร้างหนี้ไว้ สาเหตุของการกู้หนี้ยืมสินก็มาจากการลงทุนประกอบอาชีพ ของบุตร ค่าใช้จ่ายในการซื้ออาหาร กู้ยืมมาเพื่อใช้ในการทำนา ผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งจากบุตรหลาน โดยลูกหลานส่วนใหญ่จะไปทำงานต่างจังหวัด หรือกรุงเทพฯ นานๆ ครั้งจะกลับมาเยี่ยมบ้าน ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกเหงา สิ่งที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุประกอบด้วยปัจจัยด้านร่างกายระบบต่างๆ ภายในร่างกายก็จะเริ่มมีการเปลี่ยนแปลง อวัยวะต่างๆ เริ่มเสื่อมถอยและทำงานไม่เป็นปกติ ทำให้ผู้สูงอายุมีโอกาสรับโรคภัยไข้เจ็บได้ง่าย ปัจจัยด้านจิตใจ เมื่อร่างกายเปลี่ยนแปลงไปทำให้ผู้สูงอายุมีสภาพจิตใจที่สับสน เกิดจากการขาดความรักการดูแลอย่างใกล้ชิดจากลูกหลาน ไม่มีเพื่อนพูดคุย ทำให้ผู้สูงอายุมีอารมณ์เศร้าซึม มีเรื่องครุ่นคิดและวิตกกังวลตลอดเวลา ผู้สูงอายุมองตนเองว่าไม่มีความสำคัญไร้ความสามารถ ปัจจัยด้านสังคมความทันสมัยต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ก่อให้เกิดการทิ้งไร่นาเปลี่ยนอาชีพ และออกไปทำงานนอกหมู่บ้าน เมื่อโครงสร้างของครอบครัวเริ่มเปลี่ยนแปลงไปลูกหลานมักนิยมไปทำงานต่างจังหวัดหรือในตัวเมืองที่เจริญกว่า โดยทิ้งให้ผู้สูงอายุต้องอยู่บ้านเพียงลำพัง ทำให้ไม่มีเพื่อนคุย เกิดความน้อยใจในตนเองขึ้น ปัจจัยด้านเศรษฐกิจผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีฐานะยากจนและเกือบทุกคนก็ประสบกับภาระหนี้สินไม่ว่าจะเป็นของตนเองหรือลูกหลาน ผู้สูงอายุไม่สามารถจะประกอบอาชีพได้เนื่องจากตลาดแรงงานต้องการคนวัยหนุ่มสาวแข็งแรง จากการร่วมกันค้นหาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชน จึงเกิดเป็นกิจกรรมขึ้นดังนี้ การอบรมให้ความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพ

อนามัยของตนเองในเบื้องต้นโดยการเชิญวิทยากร ที่เป็นเจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลที่มีความรู้โดยตรงมาให้ข้อมูล จากการทำงานวิจัยร่วมกันทำให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญ และหันมาดูแลผู้สูงอายุมากขึ้น โดยมีการกำหนด บทบาท แต่ละหน่วยงาน ในการ ดำเนินกิจกรรม แต่ละด้าน แก่ผู้สูงอายุ จากที่ผ่านมาผู้สูงอายุในชุมชนจะต่างคนต่างอยู่ ไม่มีการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรม เมื่อมีงานวิจัยร่วม ความเข้มแข็งของชมรมผู้สูงอายุก็เกิดขึ้น ชมรมผู้สูงอายุที่มีโครงสร้างการทำงานร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุมากยิ่งขึ้น สร้างจิตสำนึกให้ลูกหลานเคารพนับถือ เชื่อฟังคำสั่งสอนและมองว่าผู้สูงอายุเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นผู้ที่มีคุณค่าในสังคมต่อไป

ศัพท์สำคัญ : คุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุ การมีส่วนร่วม